

1786

Methodus facilis omnia symptomata linearum curvarum non in eodem plano sitarum investigandi

Leonhard Euler

Follow this and additional works at: <https://scholarlycommons.pacific.edu/euler-works>

 Part of the [Mathematics Commons](#)

Record Created:

2018-09-25

Recommended Citation

Euler, Leonhard, "Methodus facilis omnia symptomata linearum curvarum non in eodem plano sitarum investigandi" (1786). *Euler Archive - All Works*. 602.

<https://scholarlycommons.pacific.edu/euler-works/602>

This Article is brought to you for free and open access by the Euler Archive at Scholarly Commons. It has been accepted for inclusion in Euler Archive - All Works by an authorized administrator of Scholarly Commons. For more information, please contact mgibney@pacific.edu.

METHODVS FACILIS
OMNIA SYMPTOMATA
LINEARVM CVRVARVM
NON IN EODEM PLANO SITARVM
INVESTIGANDI.

Differtatio prior.

Auctore
L. EVLERO.

§. I.

Symptomata linearum curvarum, quae non totae in eodem plano iacent, et a Geometris lineae duplicis curvaturae vocari solent, iam pridem quidem definita reperiuntur: verum analysi, qua ea sunt inuestigata, figuris tantopere perplexis innituntur, vt non solum summam attentionem, sed etiam maximam circumspectionem requirant, ne repraesentatio quantitatum differentialium, atque adeo differentialium secundi gradus, imaginationem confundat,

dat et in errores seducat. Quamobrem saepe et multum mecum cogitavi, annon eadem symptomata methodo faciliiori ex primis elementis deriuari queant, ita vt non opus sit figuras tantopere complicatas et propemodum inextricabiles considerare. His omnibus difficultatibus probe perpensis tandem perspexi, totum negotium satis commodè ad Trigonometriam sphaericam reuocari atque adeo multo plenius tractari posse, quam quidem methodo vulgari fieri licet.

§. 2. Ante autem indolem harum linearum curuarum, in genere saltem, more solito considerare conueniet, quam totam quaestionem ad doctrinam sphaericam transferre queamus. Constitutis igitur pro lubitu ternis axibus inter se normalibus OA , OB , OC , in puncto fixo O concurrentibus, sit Z punctum quodcunque talis curvae, cuius situs determinetur per ternas coordinatas

$$OX = x, XY = y, YZ = z,$$

axibus illis parallelas, inter quas duabus aequationibus opus erit ad indolem curuae propositae exprimendam, quoniam pro quauis abscissa $OX = x$, vtraque reliquarum y et z assignari debet, vt punctum Z determinatum locum obtineat. Omnes autem quaestiones, quae circa tales curuas proponi possunt, in genere huc redeunt, vt primo pro quouis puncto Z positio tangentis respectu ternorum axium definiatur. Deinde vero etiam bina curuae elementa contigua considerare debent, quae, quatenus non in directum iacent, certum planum determinabunt, cuius positionem respectu axium, vel respectu ternorum planorum AOB , BOC et COA inuestigare oportet. Denique etiam ne-

cessè

ceffe est, vt radius curuaturae pro talibus binis elementis exploretur, eiusque non solum quantitas, sed etiam positio respectu ternorum axium assignetur. Euidens autem est, has posteriores determinaciones differentialia secundi gradus inuoluere, quorum repraesentatio in figura taediumsam attentionem postulare solet.

§. 3. Ante omnia autem conueniet calculum ita exsequi, vt nulli ternorum axium prae reliquis vlla praerogatiua tribuatur, atque omnia pari modo ad vnumquemque referri queant. Hunc in finem ipsum arcum curuae, quem vocemus s , tanquam praecipuam variabilem in calculum introducamus, ad eamque omnes reliquas variables reuocemus; ita vt omnes tanquam functiones ipsius s spectari queant. Hunc in finem statuamus statim ab initio $dx = p ds$, $dy = q ds$ et $dz = r ds$, vnde cum fit $ds^2 = dx^2 + dy^2 + dz^2$, erit $pp + qq + rr = 1$, ideoque differentiando $p dp + q dq + r dr = 0$. Tum vero nihil impedit, quo minus elementum ds pro constante accipiamus, quandoquidem aequaliter ad singulos axes refertur, vnde nanciscemur differentialia secundi gradus $ddx = dp ds$, $ddy = dq ds$ et $ddz = dr ds$, sicque hoc modo differentialia secunda penitus euitabimus.

§. 4. Consideremus nunc seorsim elementum cur- Tab. I.
vae $Zz = ds$, quod quomodo ad ternos nostros axes se Fig. 6.
habeat videamus. Hunc in finem ex puncto Z ducamus
rectas Zp , Zq et Zr , axibus parallelas, et ipsum elemen-
tum Zz erit diagonalis parallelepipedi a ternis lateribus

$$Zp = dx = p ds, \quad Zq = dy = q ds \quad \text{et} \quad Zr = dz = r ds,$$

formati; unde patet ipsum elementum Zz ad directionem Zp ita inclinari, ut anguli zZp cosinus sit $=p$, anguli vero zZq cosinus $=q$ et anguli zZr cosinus $=r$, unde etiam horum angulorum sinus definire licebit, ita ut hinc nacturi simus

$$\begin{aligned} \cos. zZp &= p; \quad \sin. zZp = \sqrt{1 - pp} = \sqrt{qq + rr}; \\ \cos. zZq &= q; \quad \sin. zZq = \sqrt{1 - qq} = \sqrt{pp + rr}; \\ \cos. zZr &= r; \quad \sin. zZr = \sqrt{1 - rr} = \sqrt{pp + qq}. \end{aligned}$$

Hae ergo formulae simul monstrabunt positionem tangentis curvae in Z respectu ternorum axium. Scilicet ista tangens in puncto Z inclinabitur ad axem OA angulo cuius cosinus $=p$ et sinus $=\sqrt{qq + rr}$; ad axem OB angulo cuius cosinus $=q$ et sinus $=\sqrt{pp + rr}$; ad axem OC angulo cuius cosinus $=r$ et sinus $=\sqrt{pp + qq}$. Sicque iam primo requisito circa positionem tangentium curvae respectu axium principalium satisfecimus, neque adhuc opus fuerat ad doctrinam sphaericam confugere.

§. 5. Concipiatur nunc sphaera circa punctum Z descripta, quod quidem in figura non apparet, ad cuius superficiem ducti intelligantur terni radii axibus principalibus OA , OB , OC paralleli, qui superficiem secant in punctis a , b , c . Hoc modo, ductis circulis maximis ab , ac , bc orietur triangulum sphaericum abc , cuius singula latera erunt quadrantes et anguli a , b , c recti. Tum vero ex centro Z secundum tangentem nostrae curvae

uae in puncto Z educatur radius Zz in superficie designans punctum z , unde si ad angulos ducantur arcus za , zb , zc , ii metientur inclinationem tangentis Zz , ad ternos axes Za , Zb , Zc , ideoque erit

$$\cos. az = p; \sin. az = \sqrt{(1 - pp)} = \sqrt{(qq + rr)};$$

$$\cos. bz = q; \sin. bz = \sqrt{(1 - qq)} = \sqrt{(pp + rr)} \text{ et}$$

$$\cos. cz = r; \sin. cz = \sqrt{(1 - rr)} = \sqrt{(pp + qq)}.$$

Praeterea vero si arcus az , bz , cz concipiantur producti vsque ad latera opposita, singuli erunt quadrantes, unde patet, tangentem Zz ad planum aZb siue ad planum AOB (Fig. 5.) inclinari sub angulo cuius sinus $= r$; ad planum autem BOC sub angulo cuius sinus $= p$, et ad planum AOC sub angulo cuius sinus $= q$. Hic quidem radium sphaerae tanquam unitate expressum spectamus, quod tamen non impedit, quo minus deinceps radius ipsi elemento curvae $Zz = ds$ aequalis statuatur.

§. 6. Hoc modo totum nostrum triangulum sphaericum abc diuidetur in tria triangula sphaerica abz , acz et $b cz$, in quibus dantur terna latera, unde ex triangulo $ba z$ colligetur

$$\cos. ba z = \frac{\cos. bz + \cos. ab \cos. az}{\sin. ab \sin. az} = \frac{q}{\sqrt{(qq + rr)}}.$$

Simili modo ex triangulo $ca z$ erit $\cos. ca z = \frac{r}{\sqrt{(qq + rr)}}.$

Quia vero angulus bac est rectus, erit

$$\sin. ba z = \cos. ca z = \frac{r}{\sqrt{(qq + rr)}},$$

unde sequitur fore

$$\tan. ba z = \frac{r}{q} \text{ hincque } \tan. ca z = \frac{q}{r}.$$

Eo-

Eodem modo erit

$$\begin{aligned} \text{tang. } abz &= \frac{r}{p} \quad \text{et} \quad \text{tang. } cbz = \frac{p}{r}; \\ \text{tang. } bcz &= \frac{p}{q} \quad \text{et} \quad \text{tang. } acz = \frac{q}{p}. \end{aligned}$$

§. 7. Quod si iam quantitates p , q et r suis differentialibus augeamus, perueniemus ad positionem sequentis tangentis respectu axium fixorum. Hoc igitur facto transferatur in figura punctum z in punctum z' , eritque radius Zz' positio sequentis elementi curvae, seu potius sequens elementum parallelum erit huic radio Zz' , et arcus infinite parvus zz' dabit inclinationem binorum elementorum curvae contiguerum, unde statim colligetur radius curvaturae horum elementorum. Si enim radius osculi curvae dicatur $= R$, quoniam hinc inclinatio horum elementorum est $\frac{ds}{R}$, erit utique $\frac{ds}{R} = zz'$, ideoque $R = \frac{ds}{zz'}$. Praeterea vero, quia sequens elementum parallelum est radio zz' , dum radius Zz refert prius elementum, ambo haec elementa sita erunt in plano zZz' , siue particula zz' continuata praebit circulum maximum cum isto plano convenientem, cuius ergo inclinationem ad terna plana principalia per arcus ab , ac , bc determinata assignare licebit.

§. 8. Ad haec expedienda vocemus arcum $az = \alpha$, ut sit $\cos. \alpha = p$, eritque arcus $az' = \alpha + d\alpha$, et ducto perpendicularo zs in arcum az' , ut fiat $as = az = \alpha$, erit particula $sz' = d\alpha$; quia autem α est arcus cuius cosinus $= p$, erit $d\alpha = -\frac{dp}{\sqrt{1-p^2}} = -\frac{dp}{\sqrt{qq+rr}}$. Simili modo vocemus angulum $baz = \omega$, eritque angulus $baz' = \omega + d\omega$, ideoque angulus elementaris $zaz' = d\omega$; quia vero ω denotat angulum cuius tangens est $\frac{r}{q}$, erit $d\omega = \frac{qdr - r dq}{qq + rr}$, qui ductus in sinum arcus $az = \sqrt{qq+rr}$, praebit elementum-

mentum $zs = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(qq + rr)}}$. Hoc igitur modo in triangulo
characteristico ad s rectangulo $zs z'$, ob cathetos sz et
 sz' datos colligetur.

$$(z z')^2 = \frac{qqdr - 2qrdqdr + rrdq^2 + dp^2}{qq + rr}.$$

Quia autem est

$$pdp + qdq + r dr = 0, \text{ erit}$$

$$qdq + r dr = -pdp \text{ ideoque}$$

$$qqdq^2 + 2qrdqdr + rrd r^2 = ppdp^2,$$

vnde fit

$$2qrdqdr = ppdp^2 - qqdq^2 - rrd r^2,$$

qui valor supra substitutus dabit

$$(z z')^2 = \frac{(qq + rr) dr^2 + (qq + rr) dq^2 + dp^2 (1 - pp)}{qq + rr}.$$

Quia igitur est $1 - pp = qq + rr$, fiet

$$(z z')^2 = dp^2 + dq^2 + dr^2 \text{ ideoque}$$

$$z z' = \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}.$$

§. 9. Hoc igitur elemento $z z'$ inuento reperitur
radius osculi curvae $R = \frac{ds}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}$; quare cum po-
fuerimus $p = \frac{dx}{ds}$, $q = \frac{dy}{ds}$, $r = \frac{dz}{ds}$, sumto elemento ds
constante fiet $dp = \frac{d dx}{ds}$, $dq = \frac{d dy}{ds}$, $dr = \frac{d dz}{ds}$, ficque
habebimus:

$$R = \frac{ds^2}{\sqrt{(d dx^2 + d dy^2 + d dz^2)}}.$$

Verum si nullum elementum pro constante habeatur, vt
fiat

$$dp = \frac{d dx}{ds} - \frac{dx d ds}{ds^2},$$

$$dq = \frac{d dy}{ds} - \frac{dy d ds}{ds^2},$$

$$dr = \frac{d dz}{ds} - \frac{dz d ds}{ds^2},$$

Acta Acad. Imp. Sc. Tom. VI. P. I.

D

erit

erit

$$d p^2 + d q^2 + d r^2 = \frac{d d x^2 + d d y^2 + d d z^2}{d s^2} - \frac{2 d d s (d x d d x + d y d d y + d z d d z)}{d s^3} + \frac{d d s^2 (d x^2 + d y^2 + d z^2)}{d s^4},$$

vbi ob $d x^2 + d y^2 + d z^2 = d s^2$ et

$$d x d d x + d y d d y + d z d d z = d s d d s,$$

haec formula transibit in hanc:

$$\frac{d d x^2 + d d y^2 + d d z^2 - d d s^2}{d s^2},$$

atque hinc expressio generalis, nullo elemento pro constante assumpto, pro radio oculi erit

$$R = \frac{d s^2}{\sqrt{(d d x^2 + d d y^2 + d d z^2 - d d s^2)}},$$

quae formula per Analysin communem demum post calculos maxime perplexos est eruta.

§. 10. Quo nunc etiam positionem plani, in quo bina curvae elementa proxima sunt sita, inuestigemus: in triangulo characteristico $z z' s$ quaeratur angulus $z z' s$, atque ex omnibus eius lateribus cognitis concludimus sequentes formulas:

$$\sin. z z' s = \frac{q d r - r d q}{\sqrt{(q q + r r) (d p^2 + d q^2 + d r^2)}} \text{ et}$$

$$\cos. z z' s = \frac{-d p}{\sqrt{(q q + r r) (d p^2 + d q^2 + d r^2)}}, \text{ hincque}$$

$$\tan. z z' s = \frac{r d q - q d r}{d p},$$

atque hae eadem formulae valebunt pro angulo quem particula $z z'$ retrocontinuada cum arcu az constituet, quandoquidem z et z' infinite parum discrepant.

Tab. 1.

Fig. 8. §. 11. Producat nunc vtrunque elementum $z z'$ inuentum, donec latera nostri trianguli abc secet in punctis

etis q, r et p , et modo vidimus, si angulum azr vocemus $= \Phi$, fore

$$\begin{aligned}\sin. \Phi &= \frac{q dr - r dq}{\sqrt{(qq + rr)(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}; \\ \cos. \Phi &= \frac{-dp}{\sqrt{(qq + rr)(dp^2 + dq^2 + dr^2)}} \quad \text{et} \\ \tan. \Phi &= \frac{rdq - qdr}{dp},\end{aligned}$$

atque hinc definiri oportet primo ipsa puncta p, q, r , ubi iste arcus terna latera nostri trianguli secat, deinde etiam angulos, quos ille in his punctis cum lateribus constituit. Quo hoc facilius expediri possit, ex puncto a in arcum qrp ducamus arcum am , qui productus lateri bc occurrat in n , et in triangulo rectangulo azm cum latere az datur angulus azm , vnde inuenitur

$$\sin. am = \sin. az \sin. azm = \frac{q dr - r dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}} \quad \text{et}$$

$$\tan. zm = \tan. az \cos. azm = \frac{dp}{p \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

denique erit

$$\tan. zam = \frac{1}{\cos. az \tan. azm} = \frac{dp}{p(q dr - r dq)}.$$

Supra autem vidimus esse $\tan. zab = \frac{r}{q}$, vnde fit tangens summae horum angulorum, seu

$$\tan. bam = \frac{pr(q dr - r dq) + qdp}{pq(q dr - r dq) - rdp},$$

cuius numerator ob $rdr = -pdp - qdq$, reducitur ad hanc formam: $(qq + rr)(qdp - pdq)$, denominator vero ad hanc $(qq + rr)pdr - rdp$, vnde fit

$$\tan. bam = \frac{qdp - pdq}{pdr - rdp},$$

et quia angulus bac est rectus, erit

$$\tan. mac = \frac{pdr - rdp}{qdp - pdq}.$$

§. 12. Quia nunc arcus an est quadrans circuli et arcui bc normaliter insistit, erit

$$\cos. mn = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

vnde quia ambo arcus mp et np eidem arcui mn normaliter insistent, ambo erunt quadrantes et arcus mn erit mensura anguli mpn , sicque erit

$$\cos. mpn = \cos. qp c = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

atque sub hoc angulo planum quaesitum inclinatur ad planum bc , siue in quinta figura ad planum BOC . At vero arcus am metietur angulum, sub quo istud planum ad axem OA inclinatur, cuius ergo sinus erit

$$\sin. am = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

§. 13. Inuento autem angulo zpb , quo planum quaesitum ad planum bc inclinatur, per analogiam concludemus angulos, sub quibus ad reliqua bina latera inclinatur, scilicet cosinus inclinationis ad planum bc , hoc est ad planum CA , erit

$$= \frac{rdp - pdr}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

et cosinus inclinationis ad planum AB

$$= \frac{pdq - qdp}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

At analogiam sequentes, quia prima formula erat $\cos. cpz$ secundum ordinem litterarum a, b, c et p, q, r progrediendo, quoniam in postremis formulis dubium esse potest, an pertineant ad angulos aqz et arz , an potius ad angulos pqz et brz , ambiguitas tollitur hoc modo

$$\cos. cpz = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}};$$

cos.

$$\text{cof. } a q z = \frac{r d p - p d r}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}},$$

$$\text{cof. } b r z = \frac{p d q - q d p}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Interim tamen analogiae confidere non possumus, quia punctum p extra nostrum triangulum cadit, vnde investigationem sequenti modo instituamus.

§. 14. Omni ambiguitati occurremus, si resolvamus triangulum azr , in quo cognita sunt latus az , cum angulis zar et azr , vnde fiet

$$\text{cof. } ar z = \frac{p q r d r - p r r d q + q d p}{q q + r r \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}},$$

quae expressio ob $r d r = -p d p - q d q$ transmutatur in hanc:

$$\text{cof. } ar z = \frac{q d p - p d q}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Praeterea vero etiam hinc cognoscemus

$$\text{tang. } ar = \frac{q d r - r d q}{p d r - r d p} \text{ et}$$

$$\text{tang. } zr = \frac{r \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}{d r}.$$

§. 15. Simili modo resolui poterit triangulum zaq , in quo praeter latus az pariter dantur ambo anguli zaq et azq : reperitur enim

$$\text{cof. } a q z = \frac{p d r - r d p}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}},$$

$$\text{tang. } a q = \frac{q d r - r d q}{q d p - p d q} \text{ et}$$

$$\text{tang. } q z = \frac{q \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}{-d q}.$$

Denique iam vidimus arcum cn esse mensuram anguli cam , et quia arcus cb et np sunt quadrantes, erit arcus $bp = cn$, vnde erit

$$\text{tang. } bp = \text{tang. } mac = \frac{p d r - r d p}{q d r - r d q},$$

vnde porro fit

$$\text{tang. } cp = \frac{r d p - q d r}{p d r - r d p}.$$

D 3

§. 16.

§. 16. Quae igitur haecenus inuenimus fequenti modo aspectui exponamus; ac primo quidem pro angulis, quae ex punctis p, q, r formantur, habebimus:

$$\cos. bpz = \cos. cpz = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

$$\cos. cqz = -\cos. aqz = \frac{rdp - pdr}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

$$\cos. arz = -\cos. brz = \frac{qdp - pdq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

Deinde pro positione ipsorum punctorum p, q, r habebimus:

$$\text{tang. } bp = \frac{pdr - rdp}{qdr - rdq}; \text{ tang. } cp = \frac{rdq - qdr}{pdr - rdp},$$

$$\text{tang. } cq = \frac{qdp - pdq}{qdr - rdq}; \text{ tang. } aq = \frac{qdr - r dq}{qdp - pdq},$$

$$\text{tang. } ar = \frac{qdr - r dq}{pdr - rdp}; \text{ tang. } br = \frac{pdr - rdp}{qdr - rdq}.$$

Euidens autem est, si ducerentur arcus pa, qb et rc , eos fore quadrantes. Denique arcus pz commodè reperitur ex triangulo azp , in quo latus ap est quadrans, ac praeterea datur latus az , vna cum angulis azp et zpa , quippe cuius sinus cosinui zpb aequatur, vnde reperitur:

$$\text{tang. } pz = \frac{p \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{dp},$$

iam vero erat

$$\text{tang. } qz = -\frac{q \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{dq},$$

$$\text{tang. } rz = \frac{r \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{dr}.$$

§. 17. Inuentis nunc omnibus, quae ad positionem plani, in quo bina curuae elementa contigua incurvantur, et quod circulo maximo $qzrp$ continetur, spectant, etiam in positionem radii osculi, cuius quantitatem iam inuenimus, inquiramus, qui quoniam ad radium Zz est normalis et in ipso plano circuli $qzrp$ situs, eius positio tangenti

genti huius circuli in z erit parallela et, quia ipsi centro sphaerae Z applicatus est censendus, ductus concipiatur ex centro Z radius tangenti circuli in z parallelus atque in eius directione situs erit radius oculi.

§. 18. Transeat igitur iste radius Sphaerae, tan-
genti in z parallelus, per punctum R , quod utique situm
erit in circulo $p r q$ continuato, ac manifestum est arcum
 $z r$ fore quadrantem. Hinc ductus arcus $a r$ metietur in-
clinationem radii osculi ad axem $Z a$, siue ad axem $O A$,
quem arcum ex triangulo $a z R$ definire licebit, cum sit
 $z R = 90^\circ$ et angulus $R z a = 180^\circ - \Phi$, latus autem $a z$
detur, vnde colligitur

Tab. II.
Fig. 1.

$$\cos. a R = \frac{d p}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}$$

tum vero erit

$$\tan. z a R = \frac{r d q - q d r}{p d p}.$$

Hinc auferatur angulus $z a q$, cuius $\tan. = \frac{a}{r}$, ac remane-
bit $\tan. q a R = -\frac{d q}{d r}$, vnde si ducatur arcus $c R$, in trian-
gulo $R a c$ dantur duo latera $a c$ et $a R$ cum angulo in-
tercepto, vnde colligitur

$$\cos. c R = \sin. a R \cos. q a R = \frac{d r}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Eademque modo reperietur

$$\cos. b R = -\frac{d q}{\sqrt{(d p^2 + d p^2 + d r^2)}}.$$

Cognitis autem angulis, sub quibus radius osculi ad ternos
axes principales $O A$, $O B$, $O C$, inclinatur, eorum com-
plementa ad 90° dabunt eius inclinationes ad plana oppo-
sita, scilicet $B O C$, $A O C$, $A O B$. Sicque positio radii
osculi

osculi, cuius quantitas est $= \frac{ds}{\sqrt{(d^2 p^2 + d^2 q^2 + d^2 r^2)}}$, perfecte determinatur.

§. 19. Hae autem determinationes adhuc faciliores reddi possunt, si, quemadmodum inclinationem circuli qzr ad arcum az dedimus, eiusdem quoque inclinationem ad arcus bz et cz definiamus. Hunc in finem quaeramus angulum azb , et ex triangulo azb , quatenus tria laterae sunt cognita, erit

$$\cos. azb = \frac{-pq}{\sqrt{(1-p^2)(1-q^2)}}.$$

Deinde si fiat in eodem triangulo

$$\sin. az : \sin. abz = \sin. ab : \sin. azb,$$

inde colligitur:

$$\sin. abz = \frac{r}{\sqrt{(1-p^2)(1-q^2)}},$$

hincque porro $\tan. abz = -\frac{r}{pq}$. Eodem modo erit

$$\cos. bzc = \frac{-qr}{\sqrt{(1-q^2)(1-r^2)}} \text{ et}$$

$$\sin. bzc = \frac{p}{\sqrt{(1-q^2)(1-r^2)}},$$

hincque $\tan. bzc = \frac{p}{qr}$. Ac denique

$$\cos. cza = \frac{-pr}{\sqrt{(1-p^2)(1-r^2)}},$$

$$\sin. cza = \frac{q}{\sqrt{(1-p^2)(1-r^2)}},$$

hincque $\tan. cza = \frac{q}{pr}$.

§. 20. Quoniam igitur supra inuenimus esse

$$\cos. azr = \frac{-dp}{\sqrt{(q^2 + r^2)(d^2 p^2 + d^2 q^2 + d^2 r^2)}},$$

$$\sin. azr = \frac{qdr - r dq}{\sqrt{(q^2 + r^2)(d^2 p^2 + d^2 q^2 + d^2 r^2)}},$$

$$\tan. azr = \frac{r dq - q dr}{dp},$$

subtra-

subtrahamus hunc angulum azr ab angulo azb , ac re-
periemus

$$\text{tang. } b z r = \frac{-r \, dp - p \, q r \, dq + p \, q q \, dr}{p \, q \, dp - r \, r \, dq + q \, r \, dr} = \frac{r \, dp - p \, dr}{dq}$$

Eodem modo cum sit

$$\text{tang. } a z q = \frac{q \, dr - r \, dq}{dp},$$

subtrahatur iste angulus ab angulo azc , cuius tangens est $\frac{-q}{pr}$, ac reperietur

$$\text{tang. } c z q = \frac{-q \, dp - p \, q r \, dr + p \, r r \, dq}{p \, r \, dp - q \, q \, dr + q \, r \, dq} = \frac{q \, dp - p \, dq}{dr}$$

§. 21. Quoniam igitur omnia determinauimus, quae ad positionem tam plani, in quo duo elementa proxima curvae inclinantur, quam radii osculi spectant, atque adeo multo vberius quam per methodum comunem fieri solet, coronidis loco subiungamus quaedam theoremata ad doctrinam sphaericam pertinentia, ad quae ista tractatio perduxit et quae omni attentione digna videntur.

Theorema I.

§. 22. *Proposito triangulo sphaerico abc, cuius omnia latera sunt quadrantes, si vel intra id vel extra capiatur punctum quodcunque z, ex eoque ad angulos trianguli educantur arcus za, zb, zc, semper erit*

Tab II.
Fig. 2

$$\cos. z a^2 + \cos. z b^2 + \cos. z c^2 = 1.$$

Demonstratio.

Ex triangulo azb , si eius latera vt cognita spectentur, reperitur

Acta Acad. Imp. Sc. Tom. VI. P. I.

E

cos.

$$\cos. b a z = \frac{\cos. b z}{\sin. a z};$$

eodem modo ex triangulo azc erit

$$\cos. c a z = \frac{\cos. c z}{\sin. a z},$$

vnde quia angulus bac est rectus, si quadrata addantur
prodit

$$\cos. b a z^2 + \cos. c a z^2 = 1 = \frac{\cos. b z^2 + \cos. c z^2}{\sin. a z^2},$$

ideoque

$$\sin. a z^2 = \cos. b z^2 + \cos. c z^2 = 1 - \cos. a z^2,$$

vnde manifestum fit

$$\cos. a z^2 + \cos. b z^2 + \cos. c z^2 = 1. \quad Q. E. D.$$

Theorema II.

Tab. II.

Fig. 2.

§. 23. *Propositio triangulo sphærico abc , cuius omnia latera sint quadrantes, si intra vel extra id capiatur punctum quodcunque z , ex eoque in singula latera ducantur arcus perpendiculares zp , zq , zr , semper erit*

$$\sin. z p^2 + \sin. z q^2 + \sin. z r^2 = 1.$$

Demonstratio.

Evidens est haec perpendiculari oriri, si praecedentes arcus az , bz , cz continuentur, vnde quia arcus ap , bq , cr sunt quadrantes erit

$$\sin. z p^2 = \cos. z a^2,$$

$$\sin. z q^2 = \cos. z b^2 \text{ et}$$

$$\sin. z r^2 = \cos. z c^2;$$

quare cum modo inveniimus

$$\cos. z a^2 + \cos. z b^2 + \cos. z c^2 = 1, \text{ erit utique}$$

$$\sin. z p^2 + \sin. z q^2 + \sin. z r^2 = 1. \quad Q. E. D.$$

Theo-

Theorema III.

§. 24. *Proposito triangulo sphærico abc, cuius omnia Tab. II.
latera sint quadrantes, si ducatur circulus maximus quicun- Fig. 3.
que βγα, qui secet latera trianguli, si opus est producta, in
punctis α, β, γ, is ad haec latera ita inclinabitur, ut sit*

$$\cos. b \alpha \gamma^2 + \cos. a \beta \gamma^2 + \cos. a \gamma \beta^2 = 1.$$

Demonstratio.

In triangulo βαγ, ad a rectangulo, erit

$$\cos. a \beta \gamma = \sin. a \beta \gamma \cos. a \gamma;$$

similique modo in triangulo βαγ, ad b rectangulo, erit

$$\cos. b \alpha \gamma = \sin. b \gamma \alpha \cos. b \gamma.$$

Addantur nunc quadrata harum duarum formularum erit-
que

$$\cos. b \alpha \gamma^2 + \cos. a \beta \gamma^2 = \sin. a \gamma \beta^2 \cos. a \gamma^2 + \sin. b \gamma \alpha^2 \cos. b \gamma^2,$$

et quia

$$b \gamma \alpha = a \gamma \beta \text{ et } \cos. a \gamma^2 + \cos. b \gamma^2 = 1,$$

erit

$$\cos. b \alpha \gamma^2 + \cos. a \beta \gamma^2 = \sin. a \gamma \beta^2 = 1 - \cos. a \gamma \beta^2,$$

vnde sequitur, quod demonstrari debet, fore

$$\cos. b \alpha \gamma^2 + \cos. a \beta \gamma^2 + \cos. a \gamma \beta^2 = 1.$$

Theorema IV.

§. 25. *Proposito triangulo sphærico abc, cuius
singula latera sint quadrantes, si pro lubitu ducatur arcus
circuli maximi quicunque αβγ, in eumque ex angulis abc
ducantur arcus perpendiculares ap, bq, cr semper erit*

$$\sin. a p^2 + \sin. b q^2 + \sin. c r^2 = 1.$$

E 2

Demon-

Demonstratio.

Ducantur arcus aa , βb et γc , qui erunt quadrantes, quoniam omnes arcus ex a in latus bc ducti sunt quadrantes, ac praeterea etiam normaliter insistant. Hinc quia anguli ad p , q et r sunt etiam recti, erunt quoque arcus ap , βq et γr quadrantes, unde sequitur fore arcum $ap =$ angulo aap , ideoque

$$\sin. ap = \sin. aap = \cos. bap.$$

Eodem modo erit $bq = b\beta q$, ideoque

$$\sin. bq = \sin. b\beta q = \cos. a\beta\gamma;$$

denique erit $cr = c\gamma r$ hincque

$$\sin. cr = \sin. c\gamma r = \cos. a\gamma\beta.$$

Quare cum summa quadratorum horum cosinuum sit $= 1$, erit quoque

$$\sin. ap^2 + \sin. bq^2 + \sin. cr^2 = 1. \text{ Q. E. D.}$$

METHODVS FACILIS
OMNIA SYMPTOMATA
LINEARVM CURVARVM
NON IN EODEM PLANO SITARVM
INVESTIGANDI.

Differtatio altera.

---

§. 1.

Quod si forte methodus ante tradita et doctrinae sphaericae innixa minus placeat, utpote ex principiis alienis deducta; aliam hic sum propositurus methodum, ex principio magis directo petitam, qua omnia symptomata linearum curvarum non in eodem plano sitarum etiam multo succinctius et clarius demonstrari possunt quam methodo hactenus usitata. Hanc autem methodum mihi suppeditavit consideratio illius plani, in quo bina curvae elementa contigua sunt sita, et in quo proinde tam tangens curvae quam eius radius curvaturae existere debent; unde totam investigationem ex consideratione huius plani sum petiturus.

Tab. II.

Fig. 4.

§. 2. Constitutis igitur ut ante ternis axibus principalibus OA , OB , OC , quibus coordinatae, quoduis punctum curvae z determinantes, sint parallelae, scilicet

$$Ox = x, xy = y, yz = z,$$

statim in calculum introducā illud planum, quod per bina curvae elementa contigua determinatur, siue in quo curva hoc loco incuruatur. Secet igitur istud planum ternos nostros axes in punctis u , v et w , ac ponamus distantias $Ou = u$, $Ov = v$, $OW = w$, quandoquidem his tribus quantitibus positio plani penitus determinatur. Quatenus igitur curvae punctum z in hoc ipso plano reperitur, aequatio inter ternas coordinatas x , y , z erit unius dimensionis, huius formae, $Ax + By + Cz = D$, ad quam penitus determinandam transferamus primo punctum z in ipsum punctum u fietque $x = u$, $y = 0$ et $z = 0$, unde erit $Au = D$. Simili modo, translato puncto z in ipsum punctum v , fiet $x = 0$, $y = v$, $z = 0$, unde erit $Bv = D$. Denique translato puncto z in ipsum punctum w , erit $z = w$, $x = 0$, $y = 0$, unde erit $Cw = D$. Cum igitur hinc fit

$$A = \frac{D}{u}, B = \frac{D}{v}, C = \frac{D}{w},$$

erit aequatio localis pro plano uvw haec:

$$\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} = 1.$$

§. 3. Quod si nunc ut ante elementum curvae statuatur $= ds$, ac per hoc elementum reliqua ita definiantur, ut fit

$$dx = p ds, dy = q ds, dz = r ds,$$

erit utique $pp + qq + rr = 1$, ac differentiando

$$p dp$$

$$p \, d p + q \, d q + r \, d r = 0.$$

Transferatur nunc punctum curvae z in proximum, cui respondeant coordinatae $x + d x, y + d y, z + d z$, quoniam istud punctum proximum denuo in plano $u v w$ est situm, erit etiam

$$\frac{x + d x}{u} + \frac{y + d y}{v} + \frac{z + d z}{w} = 1,$$

a qua aequatione si prior subtrahatur, habebimus:

$$\frac{d x}{u} + \frac{d y}{v} + \frac{d z}{w} = 0, \text{ ideoque } \frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0.$$

Denique quia etiam sequens elementum in idem planum incidere debet, erit etiam denuo differentiando

$$\frac{d p}{u} + \frac{d q}{v} + \frac{d r}{w} = 0.$$

Uterius vero differentiando progredi non licet, quia sequentia elementa utique in aliud planum incidere possunt.

§. 4. Consideratio igitur istius plani $u v w$ cum indole curvae coniuncta nobis suppeditavit has tres aequationes:

$$\text{I. } \frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} = 1.$$

$$\text{II. } \frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0.$$

$$\text{III. } \frac{d p}{u} + \frac{d q}{v} + \frac{d r}{w} = 0.$$

ex quibus aequationibus vicissim ternas quantitates u, v et w per coordinatas curvae earumque differentialia determinare poterimus. Hunc in finem adhibeamus hanc combinationem: II. $d r$ — III. r , quae nobis praebebit

$$\frac{p \, d r - r \, d p}{u} + \frac{q \, d r - r \, d q}{v} = 0, \text{ siue}$$

$$\frac{p \, d r - r \, d p}{u} = \frac{r \, d q - q \, d r}{v},$$

vnde

vnde deducitur haec proportio:

$$\frac{z}{u} : \frac{z}{v} = (r \, d \, q - q \, d \, r) : (p \, d \, r - r \, d \, p).$$

Statuamus igitur

$$\frac{z}{u} = \frac{r \, d \, q - q \, d \, r}{t}, \text{ erit } \frac{z}{v} = \frac{p \, d \, r - r \, d \, p}{t},$$

qui valores in secunda aequatione substituti dant

$$r \frac{(p \, d \, q - q \, d \, p)}{t} + \frac{r}{w} = 0, \text{ vnde colligimus}$$

$$\frac{z}{w} = \frac{q \, d \, p - p \, d \, q}{t}.$$

§. 5. Ex his autem valoribus pro $\frac{z}{u}$, $\frac{z}{v}$, $\frac{z}{w}$ inuentis, si ii in prima aequatione substituantur, perueniemus ad hanc aequationem:

$$x(r \, d \, q - q \, d \, r) + y(p \, d \, r - r \, d \, p) + z(q \, d \, p - p \, d \, q) = t,$$

quae nobis igitur valorem quantitatis t exhibet, ita vt deinceps hac littera t tanquam cognita vti queamus, vbi quidem necesse erit valores formularum $\frac{z}{u}$, $\frac{z}{v}$, $\frac{z}{w}$ in calculum introducere.

Tab. II.
Fig. 5.

§. 6. Nunc igitur determinata positione plani uvw inuestigemus eius inclinationem ad terna nostra plana principalia AOB , BOC , COA . Ac primo quidem quia istud planum secat planum AOB per lineam uv , quae est $= \sqrt{uu + vv}$, ex O ducatur in hanc uv perpendicularum Or , eritque $ur : Ou = Ov : Or$, vnde fit $Or = \frac{uv}{\sqrt{uu + vv}}$. Iungatur nunc recta rw , et quia triangulum Orw est verticale, recta wr quoque normalis erit ad rectam uv , vnde angulus Orw dabit inclinationem plani uvw ad planum AOB ; quare cum angulus wOr fit rectus et $Ow = w$, erit hypotenusa

rw

$$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} \right) 41 \left(\frac{1}{2} \right)$$

$$r w = \sqrt{\frac{u u v v + u u w w + v v w w}{u u + v v}},$$

ex qua colligimus

$$\cos. Or w = \frac{or}{r w} = \frac{u v}{\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}}, \text{ siue}$$

$$\cos. Or w = \frac{1}{\sqrt{(1 + \frac{w w}{u u} + \frac{w w}{v v})}} = \frac{1}{w \sqrt{(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w})}}.$$

Sicque innotescit inclinatio plani $u v w$ ad planum $A O B$,

quippe cuius cosinus est $\frac{1}{w \sqrt{(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w})}}$. Simili mo-

do per analogiam concluditur inclinatio plani $u v w$ ad

planum $B O C$, cuius cosinus est $\frac{1}{u \sqrt{(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w})}}$;

ac denique inclinatio plani $u v w$ ad planum $C O A$, cuius cosinus est $\frac{1}{v \sqrt{(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w})}}$.

§. 7. Cum igitur sit

$$\frac{1}{u} = \frac{r d q - q d r}{t},$$

$$\frac{1}{v} = \frac{p d r - r d p}{t} \text{ et}$$

$$\frac{1}{w} = \frac{q d p - p d q}{t}, \text{ erit}$$

$$\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w} = \frac{d p^2 (q q + r r) + d q^2 (p p + r r) + d r^2 (p p + q q)}{t t} \\ - \frac{2 p q d p d q - 2 p r d p d r - 2 q r d q d r}{t t},$$

quia vero est

$$q q + r r = 1 - p p; \quad p p + r r = 1 - q q \text{ et}$$

$$p p + q q = 1 - r r,$$

Acta Acad. Imp. Sc. Tom. VI. P. I.

F

his

his valoribus substitutis formula ista in duas partes distribuetur, alteram positivam, alteram negativam; ac positiva quidem erit $\frac{d p^2 + d q^2 + d r^2}{11}$, termini vero negativi erunt

$$\frac{-p p d p^2 - q q d q^2 - r r d r^2 - 2 p q d p d q - 2 p r d p d r - 2 q r d q d r}{11},$$

quae forma cum manifesto sit quadratum huius formulae: $\frac{p d p + q d q + r d r}{11}$, ea ob

$$p d p + q d q + r d r = 0,$$

sponte evanescit, ita vt habeamus:

$$V\left(\frac{1}{uu} + \frac{1}{vv} + \frac{1}{ww}\right) = V\left(\frac{d p^2 + d q^2 + d r^2}{11}\right),$$

quamobrem inclinationes supra inuentae ita succincte exprimentur:

$$\text{I. cof. incl. ad planum } A O B = \frac{q d p - p d q}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

$$\text{II. cof. incl. ad planum } B O C = \frac{r d q - q d r}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

$$\text{III. cof. incl. ad planam } C O A = \frac{p d r - r d p}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Sicque iam praecipua symptomata sumus nacti, quae praecedente methodo demum post plures ambages sunt eruta.

§. 8. Quo nunc etiam reliqua symptomata facilius eliciamus, ponamus breuitatis gratia angulum $O u v = \alpha$ atque habebimus

$$\sin. \alpha = \frac{v}{\sqrt{(u u + v v)}}, \quad \cos. \alpha = \frac{u}{\sqrt{(u u + v v)}} \quad \text{et} \quad \tan. \alpha = \frac{v}{u}.$$

Deinde ponatur inclinatio seu angulus $O r w = \theta$, eritque

$$\sin. \theta = \frac{O w}{r w} = \frac{w \sqrt{(u u + v v)}}{\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}},$$

$$\cos. \theta = \frac{O r}{r w} = \frac{u v}{\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}} \quad \text{et}$$

$$\tan. \theta = \frac{w \sqrt{(u u + v v)}}{u v},$$

vbi

vbi notandum est hos valores manere constantes, dum a puncto curvae z per duo elementa sequentia progredimur.

§. 9. His praemissis inuestigemus locum puncti z in ipso plano uvw , et cum sit $Ox = x$, $xy = y$, $yz = z$, ex punctis x et y ad rectam uv ducamus perpendiculara xp et yq , et quoniam $xu = u - x$ et angulus $xup = \alpha$, erit $xp = (u - x) \sin. \alpha$ et $up = (u - x) \cos. \alpha$. Tum vero ex y in xp demisso perpendiculo yo , erit $yo = y \sin. \alpha$ et $xo = y \cos. \alpha$. Quare cum sit $pq = yo$ et $yq = po$, fiet interuallum

Tab II
Fig. 4.

$$uq = (u - x) \cos. \alpha + y \sin. \alpha \text{ et}$$

$$yq = (u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha.$$

Nunc igitur quia $yz = z$ est verticalis, ducta recta qz triangulum yzq non solum plano AOB normaliter insistit, sed etiam rectae yq et zq ad rectam uv erunt perpendiculares, et angulus yqz ipsi inclinationi θ acquabitur, vnde erit recta

$$qz = \frac{(u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha}{\cos. \theta},$$

vel etiam erit

$$qz = \frac{yz}{\sin. \theta} = \frac{z}{\sin. \theta},$$

vnde has duas formulas aequales esse necesse est, ex quo sequitur fore

$$\frac{z \sqrt{(uu vv + uu vv + vv vv)}}{w \sqrt{(uu + vv)}} = \frac{(u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha}{u v} \sqrt{(uu vv + uu vv + vv vv)},$$

sive

$$\frac{z}{w \sqrt{(uu + vv)}} = \frac{(u - x) v - u y}{u v \sqrt{(uu + vv)}},$$

quae aequatio reducitur ad hanc: $\frac{z}{w} = \frac{(u - x)}{u} - \frac{y}{v}$, quae est

F 2

ipfa

ipfa aequatio primo constituta, scilicet

$$\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} = 1.$$

§. 10. Quoniam igitur recta zq in ipso plano uvw ad rectam uv est normalis, in hoc plano pro puncto z spectemus rectam uq tanquam abscissam et qz tanquam applicatam, et vocemus $uq = X$ et $qz = Y$, quocirca habebimus

$$X = (u - x) \cos. \alpha + y \sin. \alpha \text{ et}$$

$$Y = \frac{(u - x) \sin. \alpha - y \cos. \alpha}{\cos. \theta} = \frac{z}{\cos. \theta}.$$

Quae quo clarius perspicui queant, hoc planum uvw cum puncto z seorsim in tabulam coniiciamus.

Tab. II. §. 11. Nunc igitur differentiando per elementum
Fig. 6. curvae $z z'$ progrediamur, atque ob

$$dx = p ds, dy = q ds \text{ et } dz = r ds,$$

quoniam quantitates u, v, w , cum angulis α et θ manent constantes, erit

$$dX = -p ds \cos. \alpha + q ds \sin. \alpha \text{ et}$$

$$dY = -\frac{p ds \sin. \alpha - q ds \cos. \alpha}{\cos. \theta} = \frac{r ds}{\sin. \theta},$$

quos duos valores ipsius dY pariter aequales esse necesse est, ideoque erit

$$-\frac{p \sin. \alpha - q \cos. \alpha}{\cos. \theta} = \frac{r}{\sin. \theta},$$

quae aequatio, substitutis valoribus, transit in hanc:

$$\frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0,$$

quae est ipfa aequatio secunda initio constituta. Praeterea, cum posuerimus elementum curvae $= ds$, quod nunc
ex

ex coordinatis X et Y fit $ds = \sqrt{dX^2 + dY^2}$, necesse est
ut euadat $dX^2 + dY^2 = ds^2$. Est vero

$$dX = \frac{ds(qv - pu)}{\sqrt{uu + vv}} \text{ et}$$

$$dY = -\frac{ds(pv + qu)}{uv\sqrt{uu + vv}},$$

vel etiam

$$dY = \frac{r ds \sqrt{uu + vv}}{w(\sqrt{uu + vv})}.$$

Hinc autem erit

$$\frac{dX^2 + dY^2}{ds^2} = \frac{uuuv(qqv - 2pqv + ppu) + (ppvv + 2pquv) + qquv(qqu + uvw + vvw)}{uu\sqrt{uu + vv}},$$

quae expressio reducitur ad hanc:

$$\frac{dX^2 + dY^2}{ds^2} = \frac{pp(uu + vv)}{uu} + \frac{qq(vv + ww)}{vv} + \frac{2pqvw}{uv} \\ = (pp + qq) + ww\left(\frac{p}{u} + \frac{q}{v}\right)^2.$$

Cum autem fit $\frac{p}{u} + \frac{q}{v} = -\frac{r}{w}$, resultabit haec forma:

$$\frac{dX^2 + dY^2}{ds^2} = pp + qq + rr = 1.$$

Sicque patet, reuera esse $dX^2 + dY^2 = ds^2$.

§. 12. Quod si iam statuamus $dY = P dX$, notum est radium osculi curvae, quatenus cadet in rectam

$$z N \Omega, \text{ esse } z \Omega = -\frac{dX(1 + PP)^{\frac{3}{2}}}{dP}, \text{ ita ut } \Omega \text{ sit cen-}$$

trum circuli nostram curvam in z osculantis. Modo autem vidimus reuera fieri $dX \sqrt{1 + PP} = ds$, vnde

cum fit $dX = \frac{ds(qv - pu)}{\sqrt{uu + vv}}$, erit

$$\sqrt{1 + PP} = \frac{ds}{dX} = \frac{\sqrt{uu + vv}}{qv - pu}, \text{ siue}$$

$$\frac{1}{\sqrt{1 + PP}} = \frac{qv - pu}{\sqrt{uu + vv}},$$

vnde differentiando colligimus:

$$-\frac{P d P}{(1 + P P)^{\frac{3}{2}}} = \frac{v d q - u d p}{V(u u + v v)},$$

vnde deducitur

$$(1 + P P)^{\frac{3}{2}} = \frac{P d P V(u u + v v)}{u d p - v d q},$$

atque hinc expressio pro radio osculi erit

$$z \Omega = \frac{P d X \sqrt{(u u + v v)}}{v d q - u d p} - \frac{d Y \sqrt{(u u + v v)}}{v d q - u d p},$$

ac loco $d Y$ substituto valore obtinebitur tandem radius osculi

$$z \Omega = \frac{d s (p v + q u) \sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}}{u v (u d p - v d q)}.$$

§. 13. Quo nunc hanc expressionem radii osculi ab elementis u , v et w . liberemus, diuidamus numeratorem et denominatorem seorsim per $u v w$, et obtinebimus numeratorem

$$= d s (p v + q u) V\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right),$$

denominator vero erit $\frac{u d p - v d q}{w}$. Supra autem iam ostendimus esse

$$V\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right) = \frac{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}{1},$$

vnde fit numerator

$$= d s \left(\frac{p v}{1} + \frac{q u}{1}\right) V(d p^2 + d q^2 + d r^2).$$

Cum nunc fit

$$\frac{v}{1} = \frac{1}{-p d r - r d p} \text{ et } \frac{u}{1} = \frac{1}{r d q - q d r},$$

erit noster numerator

$d s$

$$\frac{ds}{\sqrt{(pdr - rdp)^2 + (rdq - qdr)^2}} \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)} \\ = \frac{rds(pdq - qdp)}{(pdr - rdp)(rdq - qdr)} \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)};$$

denominator vero, ob

$$\frac{u}{w} = \frac{qdp - pdq}{rdq - qdr} \text{ et } \frac{v}{w} = \frac{qdp - pdq}{pdr - rdp},$$

induct hanc formam:

$$(qdp - pdq) \left(\frac{dp}{rdq - qdr} - \frac{dq}{pdr - rdp} \right) = \\ (qdp - pdq) ((pdp + qdq)dr - (dp^2 + dq^2)r).$$

Cum autem sit

$$pdp + qdq = -rdr,$$

erit iste denominator:

$$- \frac{r(qdp - pdq)(dp^2 + dq^2 + dr^2)}{(rdq - qdr)(pdr - rdp)}.$$

§. 14. Cum igitur evoluerimus tam numeratorem quam denominatorem, inde colligetur radius osculi

$$z \Omega = \frac{ds}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

qui valor perfecte congruit cum eo qui superiore methodo erat inuentus. Superest igitur ut eius quoque positionem respectu ternorum axium principalium definiamus. Hic autem vidimus eum cadere in normalem zN productam, siquidem eius expressio fuerit positiva. Est vero subnormalis $qN = \frac{ydx}{dx} = PY$, atque si insuper ducamus tangentem zT , erit subtangens $qT = \frac{ydx}{dy} = \frac{y}{p}$. At vero positionem huius tangentis zT in praecedente dissertatione tam simpliciter determinauimus, ut angulorum, sub quibus ea ad axes principales OA , OB et OC inclinatur, cosinus sint p , q et r .

§. 15.

§. 15. Consideremus primo tangentem zT , pro cuius positione respectu rectae uv habemus tangentem anguli $qTz = \frac{qz}{qT} = P = \frac{dY}{dX}$; tum vero quia elementum curvae est ds , si ponamus breuitatis ergo angulum $qTz = \pi$, erit

$$\begin{aligned} \sin. \tau &= \frac{dY}{ds} = - \frac{(pv + qu) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv \sqrt{uu + vv}} \text{ et} \\ \cos. \tau &= \frac{dX}{ds} = \frac{qv - pu}{\sqrt{uu + vv}}, \end{aligned}$$

vnde fit

$$\text{tang. } \tau = - \frac{(pv + qu) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv (qv - pu)}.$$

Porro vero erit subtangens $qT = \frac{Y}{\text{tang. } \tau}$, est vero

$$Y = \frac{(v(u-x) - yu) \sqrt{uuvv + uuww + vvww}}{uv \sqrt{uu + vv}},$$

vnde fit subtangens

$$qT = \frac{(v(u-x) - yu)(pu - qv)}{(pv + qu) \sqrt{uu + vv}},$$

quae subtracta ab ascissa X relinquet spatium

$$uT = \frac{py + q(u-x) \sqrt{uu + vv}}{pv + qu}.$$

Denique fiat $dX : ds = qT$ ad zT ,

hincque prodibit ipsa

$$\text{tang. } zT = - \frac{(v(u-x) - yu)}{pv + qu} = \frac{uy - v(u-x)}{pv + qu}.$$

§. 16. Eodem modo definiamus positionem normalis zN , ac primo quidem erit angulus $qNz = 90^\circ - \tau$; tum vero subnormalis

$$qN = YP = Y \text{ tang. } \tau = \frac{(v(u-x) - yu)(pv + qu)(uuvv + uuww + vvww)}{uuvv(pu - qv) \sqrt{uu + vv}},$$

ipsa autem normalis erit

zN

$$z N = \frac{y}{\cos. \tau} = \frac{(v(u-x) - uy) \sqrt{uuvv + uuvw + vvwv}}{uv(qv - pu)}$$

Tandem si subnormalem abscissae X addamus, prodibit interuallum

$$UN = \frac{(u-x)(pvv(uu+ww) + quvwv) \sqrt{uu+vv}}{uuvv(pu-qv)} - \frac{y(quu(vv+ww) + puvwv) \sqrt{uu+vv}}{uuvv(pu-qv)}$$

§. 17. Transferamus nunc iterum hanc figuram Tab. II. in planum inclinatum uvw , et cum sit recta zy ad planum AOB perpendicularis, ducta recta yT erit triangulum zyT ad y rectangulum, vnde anguli yzT cosinus erit $\frac{zy}{zT}$. Hic autem angulus aequalis est illi, sub quo tang. zT ad axem OC inclinatur, quia zy ipsi OC est parallela. Cum igitur sit $zy = z$ et $zT = \frac{uy - v(u-x)}{pv + qu}$, at vero ex prima aequatione:

$$\frac{x}{u} + \frac{y}{v} + \frac{z}{w} =, \text{ fiat}$$

$$\frac{z}{w} = \frac{u-x}{u} - \frac{y}{v} = \frac{v(u-x) - uy}{uv}, \text{ erit}$$

$$zT = \frac{uvz}{w(pv + qu)};$$

tum vero ex secunda aequatione:

$$\frac{p}{u} + \frac{q}{v} + \frac{r}{w} = 0, \text{ erit}$$

$$\frac{r}{w} = - \frac{(pv + qu)}{uv},$$

quo valore substituto fit $zT = - \frac{z}{r}$, quocirca habebimus $\cos. yzT = -r$. Supra autem vidimus cosinum anguli, quo tangens curvae ad axem OC inclinatur, esse $= +r$; verum notandum est ibi tangentem sursum fuisse productam, cum hic deorsum dirigatur, vnde signum cosinus mutatur.

§. 18 Quoniam autem hic tantum de inclinatio-
ne agitur, quam tangens curvae tenet respectu trium axi-
um, loco ipsius tangents zT aliam quamcunque ipsi pa-
rallelam substituere licebit, quippe quae ad axes nostros
pariter erit inclinata. Hanc ob rem in plano inclinato
Tab II. uvw ex u ducatur recta ut , tangenti curvae parallela,
Fig 8. ita vt sit angulus $hut = \tau$. Capiatur autem haec recta
 ut , calculi gratia, $= 1$, ita vt, si ex t in uv demittatur
perpendicularum td , sit $ud = \cos. \tau$ et $td = \sin. \tau$. Tum vero
in ipso plano AOB ex d ad rectam uv ducatur nor-
malis de , in eamque ex t demittatur perpendicularum te ,
et quia angulus tde est inclinatio plani uvw ad planum
 AOB , erit iste angulus $tde = \theta$, vnde fit intervallum
 $de = td \cos. \theta = \sin. \tau \cos. \theta$ et perpendicularum in norma-
lem $te = \sin. \tau \sin. \theta$; vbi notetur rectam te axi OC esse
parallelam. Hinc si ducatur recta ue triangulum teu ad
 e erit rectangulum, vnde anguli ute cosinus erit

$$\cos. ute = \frac{te}{ut} = \sin. \theta \sin. \tau.$$

Supra autem vidimus esse

$$\sin. \theta = \frac{w \sqrt{(uu + vv)}}{\sqrt{(uuvv + uuvw + vvwv)}};$$

tum vero erat

$$\sin. \tau = - \frac{(pv + qu) \sqrt{(uuvv + uuvw + vvwv)}}{uv \sqrt{(uu + vv)}},$$

quae expressio ob

$$pv + qu = -r \cdot \frac{uv}{w},$$

transformatur in hanc:

$$\sin. \tau = \frac{r \sqrt{(uuvv + uuvw + vvwv)}}{w \sqrt{(uu + vv)}},$$

vnde fit

fin.

$$\sin. \theta \sin. \tau = r = \cos. u e,$$

hoc est cosinus anguli, sub quo tangens sursum ducta ad axem $O C$ inclinatur $= r$, (Cf. §. 19.); recta autem $u e$ finum eiusdem anguli exhibebit, ita ut sit

$$u e = \sqrt{(1 - r r)} = \sqrt{(p p + q q)},$$

quae etiam definiri potest ex triangulo $e d u$, in quo est

$$u d = \cos. \tau \text{ et } d e = \sin. \tau \cos. \theta,$$

unde fit

$$u e = \sqrt{(1 - \sin. \theta^2 \sin. \tau^2)}.$$

Hinc autem deducitur tangens anguli $d u e$, scil.

$$\text{tang. } d u e = \frac{d e}{u d} = \cos. \theta \text{ tang. } \tau,$$

ad quam euoluendam ponamus breuitatis gratia:

$$\sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)} = \odot, \text{ eritque}$$

$$\cos. \theta = \frac{u v}{\odot} \text{ et } \text{tang. } \tau = \frac{\odot r}{w (q v - p u)},$$

unde fit

$$\text{tang. } d u e = \frac{r \cdot u v}{w (q v - p u)}.$$

Quare cum anguli $O u w$ tangens sit $\frac{v}{u}$, hinc reperiemus tangentem anguli $O u e$, scil.

$$\text{tang. } O u e = \frac{v w (q v - p u) - r u u v}{u w (q v - p u) + r u v v},$$

cuius fractionis numerator ob $\frac{p}{u} + \frac{r}{w} = -\frac{q}{v}$, siue

$$u r + w p = -\frac{q \cdot u w}{v},$$

reducitur ad hanc formam: $q w (u u + v v)$; denomina-
tor vero, ob

$$q w + r v = -\frac{v w p}{u},$$

reducitur ad: $-p w (u u + v v)$, ex quo colligitur

$$\text{tang. } O u e = -\frac{q}{p}.$$

§. 20. Jam ex e in $O u$ demittatur perpendicularum ef ; et cum sit $ue = \sqrt{pp + qq}$, tum vero

$$\sin. euf = \frac{-q}{\sqrt{pp + qq}} \text{ et } \cos. euf = \frac{p}{\sqrt{pp + qq}},$$

hinc erit

$$ef = -q \text{ et } uf = p.$$

Quod si nunc ducta concipiatur recta tf , ea erit ad $O u$ normalis, hincque triangulum tfu ad f rectangulum, ex quo obtinebitur cosinus anguli $O u t$, sub quo tangens tu ad axem $O A$ inclinatur $= p$, prorsus ut supra. Eodem modo si ex w ducatur ug parallela et aequalis ipsi ef , erit quoque triangulum tug ad g rectangulum, unde cosinus anguli tug , sub quo nostra tangens ad axem $O B$ inclinatur $= -q$. Sicque has inclinationes, quae superiore methodo sponte se offerebant, hac methodo per plures ambages tandem sunt erutae.

§. 21. His expeditis videamus etiam quomodo normalis ad curvam $z N$ (fig. 6.) ad ternos axes inclinatur. Hunc in finem concipiatur quoque ex puncto u in plano uvw educta recta normali illi $z N$ parallela, quae itidem unitati aequalis statuatur: neque vero opus erit peculiarem figuram constituere. Nam si nunc recta ut pro directione huius normalis accipitur, omnia manere possunt ut ante, si modo angulus dut capiatur $= 90^\circ + \tau$. Sicque in praecedentibus formulis tantum opus erit scribere $\cos. \tau$ loco $\sin. \tau$ et $\sin. \tau$ loco $\cos. \tau$. Sicque erit

$$td = \cos. \tau \text{ et } ud = -\sin. \tau.$$

Hincque porro erit

$$de = \cos. \tau \cos. \theta \text{ et } te = \cos. \tau \sin. \theta.$$

At

At vero per reductiones ante adhibitas habebimus

$$\sin. \tau = \frac{\Theta r}{w \sqrt{(u u + v v)}} \text{ et } \cos. \tau = \frac{q v - p u}{\sqrt{(u u + v v)}},$$

porro

$$\sin. \theta = \frac{w \sqrt{(u u + v v)}}{\Theta} \text{ et } \cos. \theta = \frac{u v}{\Theta},$$

quorum valorum ope erit

$$u d = - \frac{\Theta r}{w \sqrt{(u u + v v)}},$$

$$d t = \frac{u v}{\Theta},$$

$$d e = \frac{u v (q v - p u)}{\Theta \sqrt{(u u + v v)}} \text{ et}$$

$$t e = \frac{w (q v - p u)}{\Theta},$$

hincque

$$\text{tang. } d u e = - \frac{u v w (q v - p u)}{\Theta \Theta r} = \frac{d e}{u d} = - \frac{\cos. \theta}{\text{tang. } \tau}.$$

§. 22. Nunc autem angulus $u t e$ exprimit inclinationem radii osculi ad axem $O C$, cuius ergo cosinus erit $= \frac{w (q v - p u)}{\Theta}$; vbi cum sit

$$\Theta = \sqrt{(u u v v + u u w w + v v w w)}, \text{ erit}$$

$$\Theta = u v w \sqrt{\left(\frac{1}{u u} + \frac{1}{v v} + \frac{1}{w w}\right)} = \frac{u v w}{t} \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)},$$

vnde ille cosinus erit

$$= t \frac{(q v - p u)}{u v \sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

Dividatur tam numerator quam denominator per $u v$, et haec expressio euadet

$$\cos. u t e = \frac{\left(\frac{q t}{u} - \frac{p t}{v}\right)}{\sqrt{(d p^2 + d q^2 + d r^2)}}.$$

§. 23. Supra autem vidimus esse

$$\frac{t}{u} = r d q - q d r \text{ et } \frac{t}{v} = p d r - r d p,$$

quibus valoribus introductis numerator nostrae formulae

erit dr , vnde manifesto colligitur anguli sub quo radius osculi ad axem OC inclinatur cosinus

$$= \frac{-dr}{\sqrt{(dq^2 + dp^2 + dr^2)}},$$

vbi discrimin signi non est attendendum, propterea quod signum per se mutatur, siue radium osculi sursum vel deorsum tendere accipiamus.

§. 24. Cum igitur sit recta

$$te = -\frac{dr}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}},$$

erit recta

$$ue = \frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

at vero tang. $eu d = \frac{uvw(qv - pu)}{\ominus \ominus r}$. Ante autem erat

$$\ominus = \frac{uvw}{t} \sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)},$$

vnde ista tangens euadet

$$\frac{-(qv - pu)tt}{uvw r (dp^2 + dq^2 + dr^2)} = \frac{-(\frac{qt}{u} - \frac{pt}{v})t}{w r (dp^2 + dq^2 + dr^2)},$$

cuius fractionis numerator transformatur in $+tdr$, vnde ista tangens fiet

$$\text{tang. } d u e = \frac{dr(qd p - p d q)}{r (dp^2 + dq^2 + dr^2)}.$$

Hunc igitur angulum subtrahamus ab angulo Ouv , cuius tangens est $\frac{v}{u} = \frac{r d q - q d r}{p d r - r d p}$, et factis omnibus reductionibus, quibus hactenus sumus vfi, tandem elicitur

$$\text{tang. } O u e = -\frac{dq}{dp}, \text{ ergo}$$

$$\sin. = O u e \frac{-dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}} \text{ et } \cos. O u e = \frac{dp}{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}}.$$

Cum igitur sit

$$ue = \frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2)}}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}, \text{ erit}$$

$$uf = ue \cos. Oue = \frac{dp}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}} \text{ et}$$

$$ef = \frac{-dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

§. 25. Cum autem sit $ut = 1$, recta uf exprimit cosinum anguli fut , quem radius osculi cum axe OA constituit, recta vero $fe = ug$ exprimit cosinum anguli gut , quem radius osculi facit cum axe OB , quocirca habebimus:

$$\cos. \text{incl. rad. osc. ad axem } OA = \frac{dp}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}$$

$$\cos. \text{incl. rad. osc. ad axem } OB = \frac{-dq}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}$$

$$\cos. \text{incl. rad. osc. ad axem } OC = \frac{dr}{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}.$$

Ceterum ista methodus ideo notatu maxime digna videtur, quod per reductiones hic expositas formulae maxime complexae ad simplicissimas, quasi praeter omnem expectationem, reuocantur.

§. 26. Quo omnes istae reductiones facilius insti-
tui queant, sequentes proprietates probe notasse iuuabit.
Cum enim sit

$$\frac{t}{u} = r dq - q dr;$$

$$\frac{t}{w} = p dr - r dp;$$

$$\frac{t}{v} = q dp - p dq;$$

existente vti assumimus

$$t = x(r dq - q dr) + y(p dr - r dp) + z(q dp - p dq),$$

ita vt t denotet quantitatem differentialem, hinc erit

$$\text{I. } \frac{pt}{v} - \frac{qt}{u} = p(p dr - r dp) - q(r dq - q dr) = dr;$$

II.

$$\text{II. } \frac{q \dot{t}}{w} - \frac{r \dot{t}}{v} = q(q \dot{d}p - p \dot{d}q) - r(p \dot{d}r - r \dot{d}p) = \dot{d}p;$$

$$\text{III. } \frac{r \dot{t}}{u} - \frac{p \dot{t}}{w} = r(r \dot{d}q - q \dot{d}r) - p(q \dot{d}p - p \dot{d}q) = \dot{d}q.$$

Deinde vero sequentes formulae etiam commodam reductionem patiuntur.

$$\begin{aligned} \text{I. } \frac{\dot{t} \dot{d}p}{v} - \frac{\dot{t} \dot{d}q}{u} &= \dot{d}p(p \dot{d}r - r \dot{d}p) - \dot{d}q(r \dot{d}q - q \dot{d}r) \\ &= -r(\dot{d}p^2 + \dot{d}q^2 + \dot{d}r^2), \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{II. } \frac{\dot{t} \dot{d}q}{w} - \frac{\dot{t} \dot{d}r}{v} &= \dot{d}q(q \dot{d}p - p \dot{d}q) - \dot{d}r(p \dot{d}r - r \dot{d}p) \\ &= -p(\dot{d}p^2 + \dot{d}q^2 + \dot{d}r^2), \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{III. } \frac{\dot{t} \dot{d}r}{u} - \frac{\dot{t} \dot{d}p}{w} &= \dot{d}r(r \dot{d}q - q \dot{d}r) - \dot{d}p(q \dot{d}p - p \dot{d}q) \\ &= -q(\dot{d}p^2 + \dot{d}q^2 + \dot{d}r^2). \end{aligned}$$

Praeterea vero hae reductiones notatu dignae sunt:

$$\frac{\dot{t} \dot{t}}{uu} + \frac{\dot{t} \dot{t}}{vv} = \dot{d}r^2 + rr(\dot{d}p^2 + \dot{d}q^2 + \dot{d}r^2),$$

$$\frac{\dot{t} \dot{t}}{vv} + \frac{\dot{t} \dot{t}}{ww} = \dot{d}p^2 + pp(\dot{d}p^2 + \dot{d}q^2 + \dot{d}r^2),$$

$$\frac{\dot{t} \dot{t}}{ww} + \frac{\dot{t} \dot{t}}{uu} = \dot{d}q^2 + qq(\dot{d}p^2 + \dot{d}q^2 + \dot{d}r^2).$$

Tab. II.
Fig. 9.

§. 27. Denique quoniam omnes has determinationes perduximus ad parallelepipeda circa axes principales exstructa, cuiusmodi in hac figura exhibetur, ubi, prouti ternis lateribus O P, O Q, O R certi valores tribuuntur, diagonales O Ω positionem rectarum notabilium ad curvam pertinentium repraesentant: quae hactenus hic sunt allata sequentibus parallelepipedis complecti licet. I.) Si parallelepipedi latera statuantur

$$O P = x; O Q = y; O R = z;$$

diago-

diagonalis, quae erit $\sqrt{(xx + yy + zz)}$, dat positionem rectae ex puncto O ad curvae punctum z ductae.

II. Si parallelepipedum latera capiantur

$$OP = p; OQ = q; OR = r;$$

tum diagonalis $O\Omega$ dabit positionem tangentis curvae in puncto z , siue ista tangens parallela erit diagonali $O\Omega$; ipsa autem haec diagonalis erit

$$\sqrt{(pp + qq + rr)} = r.$$

III.) Si parallelepipedum latera statuuntur:

$$OP = \frac{dp}{ds}, OQ = \frac{dq}{ds}, OR = \frac{dr}{ds},$$

tum diagonalis parallelogrammi dabit directionem radii osculi in puncto z , seu ipsi erit parallela: ipsa vero diagonalis erit $\frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{ds}$, ita ut ipse radius osculi sit

$\frac{1}{ON}$. IV.) Si latera parallelepipedum statuuntur:

$$OP = \frac{rdq - qdr}{ds}, OQ = \frac{pdr - rdp}{ds}, OR = \frac{qdp - pdq}{ds},$$

tum diagonalis $O\Omega$ erit normalis in planum in quo binae elementa curvae proxima incurvantur: ipsa autem diagonalis iterum erit $\frac{\sqrt{(dp^2 + dq^2 + dr^2)}}{ds}$. Postremum hoc theorema inde manifesto sequitur, quod normalis ad planum incurvationis perinde inclinatur ad ternos axes, atque ipsum planum inclinatur ad plana principalia opposita.